

Ordbogsfolkene

Elisabeth Engberg-Pedersen

HandOrama

Gamle danske tegnsprogsordbøger

Under arbejdet på den nye "Ordbog over Dansk Tegnsprog" har det været naturligt at se på de tegnsprogsordbøger, der allerede findes. I Sproghjørnet vil vi denne gang se nærmere på de ældste ordbøger.

1871-ordbogen

Den tidligste ordbog vi har fundet, er en lille ordbog fra 1871 med titlen "De Døvsstummes Haandalphabet samt et Udvalg af deres lettere Tegn sammenstillet, tegnet, graveret og udgivet af En Forening af Døvs-stumme". Ordbogen rummer 118 tegn, hvoraf 80 faktisk stadig er i brug i almindeligt sprog i dag. Tegnene vises som tegninger med danske ord under, og de er inddelt efter emne, ikke efter de danske ord. Bogen udkom i ni oplag frem til 1901.

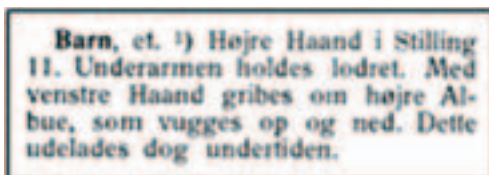

1907-ordbogen

I 1907 kom en ny ordbog, redigeret af Johs. Jørgensen. Ordbogen rummer 280 tegn, hvoraf ca. 230 stadig er i brug. Som noget nyt er der et foto af hvert tegn, suppleret med en udtalevejledning, altså en kort forklaring af hvordan tegnet udføres. Tegnene er ordnet alfabetisk efter danske ord, et princip der går igen i de følgende trykte ordbøger.

Den første større ordbog kom i 1926, udgivet af "Døvsstumme-Raadet". Ordbogen rummer 1.189 tegn, hvoraf ca. 900 stadig bruges. Der er fotos af 45 tegn med fast mimik. De øvrige tegn har udtalevejledninger, hvor håndformerne angives med numre, der

henviser til fotos bagest i bogen. Som den første medtager ordbogen taltegn.

1926-ordbogen

Siden er der kommet to store trykte ordbøger. I 1967 kom "Håndbog i Tegnsprog" og i 1979 "Dansk-Tegn Ordbog". Begge er udgivet af DDL. Desuden er der fra 1980'erne og frem udgivet en række mindre basis- og emneordbøger, hovedsageligt af Døveskolernes Materialecenter i Aalborg og af Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC.

Der er også lavet elektroniske ordbøger. De to største er "Net-tegnsprog" (og dens forgænger "Basistegn") fra Døveskolernes Materialecenter og KC's "Tegnbank". Hertil kommer "Castberggårds tegnordbog" og nogle mindre specialordbøger.

I den nye "Ordbog over Dansk Tegnsprog" prøver vi at forene de bedste egenskaber fra de eksisterende ordbøger. Desuden søger vi at give mere detaljerede oplysninger om tegnenes betydning og brug, end det har været muligt før. Således kommer den nye ordbog bl.a. til at rumme:

- Mulighed for søgning på tegnenes form, på danske ord eller på emnegruppe
- Visning af de almindeligste tegnvarianter
- Underopdeling af tegn der dækker flere forskellige betydninger
- Eksempel på sætninger der viser tegnenes brug
- Henvisninger til andre tegn, bl.a. synonymer